

Van Leering en Nijhoving tot Hema

Een historische kroegentocht door Hardenberg (2)

E. Wolbink

In het eerste deel van deze serie stonden we even stil bij de geschiedenis van 'den Herdenbergher' aan het Oosteinde. De stad Hardenberg heeft in het verleden nogal wat horeca-etablisementen gekend, hoewel het aantal streng werd gereguleerd door de gemeente. Veel panden huisvesten al decennia achtereen een café, een hotel, een restaurant of een combinatie ervan. Dit keer staan we stil bij het cafébedrijf dat jarenlang gevestigd was op de plek waar nu alweer bijna 35 jaar lang de Hema gevestigd is.

De geschiedenis van dit horecaperceel voert terug tot het begin van de twintigste eeuw. Op de hoek van de Voorstraat en de Markt stonden rond 1900 twee kleine vroegnegentiende-eeuwse panden. Beide hadden een woonbestemming en waren eigendom van timmerman Rutger Koeslag. Zijn zoon Bernard Christiaan zwaaide in die tijd al de scepter over het café de *Rustenbergh* in Heemse en zijn oudste dochter Zwaantje Aleida was getrouwd met huisschilder Gerrit Frijling. Rutgers jongste dochter, Christina

Johanna, was in 1892 in het huwelijk getreden met stationschef Anske Leering uit Leeuwarden. Christien was onderwijzeres in nuttige handwerken en haar man, eenmaal in Hardenberg woonachtig, had werk gevonden als melkonderzoeker bij de zuivelfabriek Salland aan de Stationsstraat. Dat nam niet weg dat hij tijd vond om kleinschalig voor zichzelf te beginnen; Anske bottelde bierflesjes. De grote fusten bier werden aan huis geleverd en vervolgens tapte hij zogenaamde kogelflesjes vol en verkocht die in kratjes aan particulieren. Dat bottelen ging zo goed en de klandizie werd blijkbaar zo groot, dat het Salland's Volksblad in maart 1905 meldde dat

Anske tegen half april ontslag had gevraagd bij de zuivelfabriek vanwege de toenemende drukte in zijn bierbottelarij.

De voortreffelijke locatie nabij de weekmarkt deed het echtpaar Leering-Koeslag besluiten om een schenkvergunning aan te vragen. Ze konden dan vooral op marktdagen de vele boeren,

Deze oude foto toont de driesprong Fortuinstraat-Voorstraat. Aan de overkant staan de twee oude woningen van de familie Koeslag en een oude stadspomp, ca. 1910.

Portret van de echtelieden Anske Leering en Christina Johanna Koeslag, ca. 1900.

burgers en buitenlui ontvangen in hun kleine taveerne. Veel ruimte bood het etablissement niet, maar toch verwierf Leering snel goede bekendheid. Zij waren niet de enigen die een vergunning van de gemeente hadden. Zo moesten ze concurreren met het veel grotere café annex hotel Oosthout, het voormalige gerenommeerde hotel Van Munster in de Voorstraat, maar ook met de kleine tapperijen die her en der rond de markt verspreid lagen en vaak alleen op marktdagen de deuren voor hun gasten openden.

Anske kampte van jongs af aan met een broze gezondheid en het vele en harde werken zorgde er waarschijnlijk voor dat hij al in 1909 overleed, op slechts 43-jarige leeftijd. Zijn nog jonge weduwe bleef achter met hun 17-jarige zoon Sjoerd en hun 15-jarige dochter Jennigje. Vrienden en familie adviseerden Christien om door te gaan met het cafébedrijf en de bottelarij. In de volksmond, maar ook in de kranten, werd voortaan gesproken over *het café van mej. de weduwe Leering aan de Markt*. Toch was het café eigenlijk niet alleen van haar. De boedel van Christiens ouders was namelijk nog altijd niet verdeeld. Dat betekende dat ook haar broer Bernard Christiaan Koeslag en zijn vrouw Derkje Otten, maar ook haar zus Zwaantje Aleida Koeslag en haar zwager Gerrit Frijling mede-eigenaren waren. Dat veranderde in juni 1912 toen notarieel werd vastgelegd dat de bezittingen waren verdeeld. Caféhoudster Christien Leering-Koeslag werd, tegen betaling van 5000 gulden, eigenaresse van zowel het café als het naastgelegen woonhuis. Het was hard werken. Niet alleen de kroeg moest bestierd worden, maar ook was er nog altijd volop werk in de bierbottelarij waar de flesjes werden gevuld uit de fusten van de Hengelosche Bierbrouwerij. Toch werden de activiteiten uitgebreid. Christien besloot er een 'limonadefabriek' bij te nemen. Daar maakten haar werknemers onder andere merkloze gazeuses als frambozen- en citroenlimonade, maar ook champagnepils.

Zoon Sjoerd trad in de voetsporen van opa Rutger Koeslag en werd timmerman. Hij ging

aan het werk bij de houthandel van de firma Wijlhuizen & Co., die uitsluitend in Rusland werkte en die onder andere een kantoor had in Sint Petersburg. Sjoerd vertrok in 1914, op 22-jarige leeftijd,

samen met enkele andere jongemannen uit Hardenberg naar Rusland. Zij waren daarvoor gevraagd door de cargadoorsfamilie Vinke uit Rotterdam. Dat bedrijf had ook een vertegenwoordiging in Sint Petersburg. De firma verscheepte hout naar Nederland. Regelmatig schreef Sjoerd naar huis. Enkele van zijn brieven worden nog bewaard door nazaten. De jonge Hardenbergers waren belast met het toezicht houden op de houtkap en op het vlotten van de boomstammen.

Sjoerd bracht veel tijd door in het binnenland waar de bossen werden gekapt. Enkele keren per jaar reisde hij terug naar Nederland, tot in 1917 de revolutie in Rusland uitbrak en men er halsoverkop weg moest. Via Zweden, een hele omreis, kon Sjoerd terug naar Nederland. Hij had net als zijn vader een slechte gezondheid. Hij was geregeld ziek tot men er achter kwam dat hij last had van nierstenen. Regelmatig moest er worden geopereerd. Gekscherend noemden ze hem wel 'de steenfabrikant', vanwege de regelmatig terugkerende gal- en nierstenen. Bij een van die operaties in het Sophiaziekenhuis in Zwolle leerde hij de gediplomeerd verpleegster Jantje (Jo) Nottrot kennen en op 20 mei 1920 traden ze in het stadhuis in Hardenberg in het huwelijk.

Vanaf dat moment hielp het jonge echtpaar mee in het cafébedrijf. Op 63-jarige leeftijd besloot Christien Leering-Koeslag de leiding ervan over te dragen aan haar zoon en schoondochter.

Carte-de-visite van Sjoerd Leering, gemaakt door een Russische fotograaf, ca. 1916.

Dat was in 1927 en meteen waaide een nieuwe wind door het bedrijf. Bij het café werd een exclusief depot gevestigd door de Amsterdamse wijnkopers Ferwerda & Tieman, een firma die wijn importeerde, bottelde en op de markt bracht via een stuk of dertig verkooppunten door het hele land. Leering had voortaan een geregelde voorraad en een ruime sortering bekende merkwijnen in de aanbieding.

Reclame van de wijnhandelaren Ferwerda & Tieman uit Amsterdam, anno 1928.

Deze beschadigde foto uit 1929 toont wegwerkzaamheden ter hoogte van café Leering. Het woonhuis van Sjoerd en Christien heeft hier al plaatsgemaakt voor nieuwbouw. Links is het oude café nog te zien, met de naam 'S. Leering' in het venster boven de ingang.

Nieuwbouw

In 1929 werden het café, de bier- en frisdrankbottelarij en het naastgelegen woonhuis door Christien overgedragen aan de volgende generatie. Meteen maakten Sjoerd en Jo toekomstplannen. Ze besloten tot nieuwbouw. De twee oude panden, links het café en rechts het woonhuis, werden afgebroken om plaats te maken voor een nieuw woonhuis met café en toneelzaal. Helaas zijn in het archief de tekeningen, het bestek en de bouwvergunning niet bewaard gebleven. Toch weten we dat het nieuwe complex gebouwd werd onder architectuur van het

bureau Krabshuis uit Almelo. Dat meldde De Vechtstreek op 18 januari 1930. In die krant werd ruime aandacht besteed aan de geplande feestelijke opening van het nieuwe café Leering. De bouw had lang geduurd, maar het resultaat mocht er zijn: *Er is daar op den hoek van Voorstraat en Markt, met het uitzicht op den Fortuinstraat een gebouw verzezen, dat gezien mag worden en dat strekt tot verfraaiing van het stadsbeeld. Aan de voorzijde lukt de veranda reeds tot een zitje uit. Gaan we verder, dan betreden we een ruime lichte zaal, met een mooie en doelmatige tegellambrisering, een schitterend plafond, een prachtige kunstverlichting en ook weer aardige zitjes. Aan de achterzijde zien we het ruime tooneel met bijbehorende kleedkamer. De grote zaal kan door zware schuifdeuren met kunstige harmonicasluiting in tweeën worden verdeeld. Een ventilator zorgt voor rookverdriving, zoodat de dames het rooken der heeren voortaan niet meer zoo bezwaarlijk behoeven te vinden. De hygiënische inrichting der 'toiletten' - alles met waterspoeling - valt verder te loven. De bouw is uitgevoerd door de heeren A. en H. Hamhuis te Heemse, het schilderwerk door de heeren Frijling en Scheffer, het loodgieterswerk door de heeren Sierink en zoon, terwijl de heeren H.J. Otten en zoon het elektrisch gedeelte behartigden. Hardenberg is nu in 't bezit van een café dat wat ruimte en installatie betreft, aan hooge eischen voldoet. Ook in dat opzicht gaan we met den tijd mee! De heer Leering heeft zich belangrijke offers getroost. Moge het hem gegeven zijn, hiervan in ruime mate de vruchten te plukken!*

Uit het huwelijk van Sjoerd en Jo werden vier dochters geboren, Tiny, Corry, Jenny en Coby. Toch was hun eerstgeborene een zoontje, genaamd Cornelus Adrianus naar opa van moeders zijde. Het jongetje werd echter slechts twee weken oud. Het cafébedrijf bloeide aan het begin van de jaren '30 als nooit tevoren, maar het limonadefabriekje ging ter ziele. Dat was te wijten aan *Hero* die in 1933 limonades op de markt bracht die veel goedkoper en - volgens kenners - veel en veel lekkerder waren. Een stuk beter ging het met de activiteiten in de grote nieuwe toneelzaal. Leering groeide uit tot het belangrijkste horecapand van Hardenberg. Vele vergaderingen werden er gehouden in de zaal die door middel van een schuifwand van het café kon worden afgescheiden. Maar werd er een toneelvoorstelling door *Thalia* opgevoerd, dan werd die wand weggehaald, zodat het café en de toneelzaal vol met stoelen kon worden gezet om aan alle gasten een plaats te kunnen bieden. In de zomer van 1934 werd op initiatief van Willem Christiaan Theodoor baron van Ittersum, als consul van de A.N.W.B., bij Leering een vergadering georganiseerd om te komen tot de oprichting van een plaatselijke V.V.V. voor Hardenberg en Heemse. De burgemeesters van Ambt en Stad Hardenberg waren aanwezig en werden benoemd tot ereleden. Ook in de

Prentbriefkaart van de Voorstraat en het Oosteinde, nabij café-restaurant Leering. Voor het pand staat een Esso benzinepomp, ca. 1932.

Briefhoofd van het café-restaurant Leering. Men was in 1934 al telefonisch bereikbaar onder nummer 51.

notariële archieven treffen we café Leering geregeld aan, maar dan als locatie waar de veilingen bij opbod en afslag gehouden werden.

De grote toneelzaal werd vanaf 1937 ingezet voor dansavonden en danslessen. In de plaatselijke krant liet men weten dat Dansstudio Leviet et Fils uit Zwolle voor het eerst in Hardenberg acte de présence zou geven in *Bondshotel Leering*. Dit is meteen de eerste keer dat we iets

lezen over een hotelfunctie. Sjoerd Leering heeft na de oplevering van zijn nieuwe complex geregeld kleine verbouwingen laten uitvoeren. Zijn kinderen hadden aanvankelijk allemaal een eigen slaapkamer op de bovenverdieping van het woongedeelte, maar gaandeweg werden die in gebruik genomen als hotelkamers. Uiteindelijk waren dat er zeven. De slaapkamers van de kinderen en van het echtpaar Leering zelf verhuisden naar de verdieping en de vliering boven het café. Vanaf januari 1938 werd zaal Leering gebruikt als bioscoop, de eerste in Hardenberg. De firma Miedema uit Friesland kwam geregeld om films te vertonen in *Bioscoopzaal Leering*. Niet alleen Hardenbergers maar ook veel jongeren uit de verre omgeving kwamen kijken. De eerste film die er draaide was 'Op Hoop van Zegen', een verfilming van het meesterwerk van Heijermans.

De kleine en grote schuur van de familie Leering aan de markt. Geheel links staat het woonhuis annex cafeetje van de familie Veurink, anno 1938.

Een half jaar later, op 25 november, kwam de prins opnieuw naar Hardenberg. Hij bracht een bezoek aan de alhier gelegerde troepen. Honderden waren weer op de been om het schouwspel op de markt te kunnen volgen. De prins inspecteerde de troepen en nam een kijkje in de keuken van de soldaten. Ook dit keer verbleef hij geruime tijd in Hotel Leering, waar hij zich met de officieren onderhield.

Hoog bezoek

In april 1939 werd Hotel Leering vereerd met hoog bezoek. Prins Bernhard verscheen in Hardenberg. Het stond die dag zwart van de mensen. Rond één uur 's middags arriveerde de prins, gekleed in ritmeesteruniform, in zijn door hemzelf bestuurde Ford V-8, begeleid door een kolonel en een kapitein. Met groot gejuich werd hij begroet. De prins verbleef enige tijd in de woning van Sjoerd Leering, vergezeld door burgemeester Bramer. De Vechtstreek schreef: *Met belangstelling zag de prins daar een bij de Oranjefeesten genomen kiekje, voorstellende 'prinses Juliana en prins Bernhard', in een auto gezeten, deelnemende aan den optocht.* Die foto was gemaakt in 1937. In een door Sjoerd Leering zelf gefabriceerd autootje konden zijn kinderen aan de versierde optocht deelnemen. In de auto zat Corry Leering verkleed als prins Bernhard en haar zusje Jenny bestuurde de auto. Vriendinnetje Clelietje Hoek, een dochter van de Hardenberger dominee, was verkleed als prinses Juliana...

Enkele Hardenbergers voor de veranda van hotel Leering. Op het A.N.W.B.-verwijsbord is een bordje met 'zur Wehrmachtstankstelle' bevestigd.

Dit kiekje zag Prins Bernhard staan op de piano in huize Leering, gemaakt op het Oranjefeest op 31 augustus 1937.

Toen in Nederland de algemene mobilisatie werd afgekondigd, werd Hotel Leering ingezet voor de inkwartiering van Nederlandse officieren. Zij verbleven er veelal samen met hun vrouwen. In een grote schuur, aan de achterzijde van het pand en gelegen aan de markt, was de militaire keuken met grote kookpotten ingericht. Daar vandaan werd het eten gedistribueerd. Meteen nadat Nederland door Duitsland was ingenomen, werd de achterste zaal van Leering gevorderd door de bezetters. Ze hielden daar hun kantoor. De hotelkamers werden gebruikt voor de inkwartiering van Duitse militairen. Tijdens de oorlogsjaren verbleef ook de Hardenberger N.S.B.-burgemeester Overbeek een tijdje in een van die kamers tot hij een eigen woning kon betrekken. Meteen na de bevrijding kreeg Leering opnieuw militaire inkwartiering, dit keer het Nederlandse derde regiment infanterie.

Deze foto is gemaakt op de trouwdag van Corry Leering en Wim Resink, anno 1951.

Lagcher

Toen kort na de oorlog bleek dat geen van de dochters en schoonzons (in spé) geïnteresseerd was om het horecabedrijf over te nemen en Jo klachten had als gevolg van een te hoge bloeddruk, werd op doktersadvies besloten de zaak van de hand te doen. Oudste dochter Tiny was toen al getrouwd met Ulrich de Haan. Toen Corry in

1951 trouwde met Wim Resink, de zoon van de gemeentesecretaris van Hardenberg, was het bedrijf van haar ouders kort daarvoor verhuurd aan Jan Hendrik Lagcher uit Denekamp. Het echtpaar Leering verhuisde naar Ede, samen met hun twee nog ongehuwde dochters Jenny en Coby. Ze kozen voor Ede, omdat men zich in die tijd niet zomaar ergens vestigen kon. Je moest namelijk economisch gebonden zijn. Ede was echter

één van de plaatsen in Nederland waar dat niet gold en waar voldoende nieuwbouw was om te kunnen gaan wonen. Het complex in Hardenberg bleef eigendom van de familie Leering, maar toen het vijfjarige huurcontract was afgelopen, werd besloten om het toch te verkopen. De familie Lagcher verhuisde naar de Wierdensestraat in Almelo, waar ze een hotel begonnen.

Deze foto van café Nijhoving is gemaakt door wijlen ds. E.J. Loor en dateert uit 1959. Voor de veranda, rechts, staat Albertus Kremer.

Nijhoving

Het Salland's Volksblad van 27 januari 1956 meldde: Lagcher wordt Nijhoving. Het hotel met café-restaurant, automatiek én slijterij werd vanaf 1 februari gerund door Jan Nijhoving en zijn echtgenote Geesje Seubers. Jan was opgegroeid in het dorpscafé van zijn ouders in het rustieke Drentse Meppen. Na zijn huwelijk hielpen hij en zijn vrouw mee in het bedrijf, maar na vijf jaar wilde men dat niet langer. Ze besloten om voor zichzelf te beginnen. Vader Nijhoving was een handelaar en hem kwam op die manier geregeld nieuws ter ore. Zo vernam hij op een zekere dag dat het hotel in Hardenberg te koop stond. Toen Jan en Geesje, vergezeld van Nijhoving senior, polshoogte gingen nemen, was het de eerste keer dat ze in Hardenberg waren. Ze zagen hun kans schoon en snel werd

rij en de lobby van het hotel. Toen alles – na een bouwperiode van drie jaar – was opgeleverd, telde het hotel dertien kamers. In totaal kon men aan dertig personen een slaapplek bieden. Een aantal kamers beschikte over een douche, maar ook waren er zelfs kamers met een ligbad. De gasten die in de goedkoopste kamers verbleven, konden zich opfrissen in een douche op de gang. In de laagbouw werd de grote zaal gehandhaafd, geschikt voor het geven van bruiloften en partijen.

de koop bekrachtigd. Jan was slechts dertig jaar oud en zijn vrouw nog vier jaar jonger toen ze in Hardenberg hun dromen werkelijkheid konden laten worden. Het organiseren van grote feesten, zoals muziekfestivals, was Jans grote liefhebberij. Daar leefde hij voor. Natuurlijk vond hij het ook prima om in zijn eigen café pilsjes te tappen, maar het liefst was hij bezig met organiseren en zorgen dat alles geregeld was voor de grotere festiviteiten. Dat zat gewoon in hem en zal er mede voor gezorgd hebben dat hij meer wilde en vooral groter.

Begin 1964 vroeg het echtpaar bouwvergunning aan voor de uitbreiding van hun hotel-café-restaurant. Het complex werd volledig gemoderniseerd door aannemersbedrijf Vosjan, onder architectuur van Theo Verlaan. De verbouw werd in drie fasen uitgevoerd, zodat het horecapand voortdurend geopend kon blijven. Eerst werd het achterste gedeelte aan de markt aangepakt, vervolgens het middengedeelte en als laatste werd de hoogbouw, op de hoek van de Voorstraat en het huidige Klepperplein, gerealiseerd. Het hotel werd ondermeer met een verdieping verhoogd en telde vervolgens drie lagen met daarboven nog een zolder. De totale hoogte van het pand bedroeg uiteindelijk twaalf meter. Op de begane grond bleven het café en de slijte-

Materieel van Eggengoor uit Radewijk en Sierink uit Hardenberg werd ingezet bij de sloop van de 'oude' panden van Nijhoving, 8 mei 1964.

's Zaterdagsavonds werden in de zaal vaak dansavonden en muzikavonden gehouden. Indertijd werd het echtpaar Nijhoving geholpen door twee vaste medewerksters. Het schoonmaken van de hotelkamers en de overige ruimten was een voortdurende bezigheid. Bij feesten – met soms wel tweehonderd man in de grote zaal – werd extra personeel ingeschakeld. In het café werden de gasten keurig bediend door een ober en vanaf 1972 nam een heuse chef-kok de leiding in de keuken op zich. Het was aanvankelijk de bedoeling om ook nog een vierde fase van de verbouw te realiseren, waarbij dan ook boven de laagbouw aan de marktzijde hotelkamers gerealiseerd zouden worden. Dat kwam er echter niet van. Wel begon Jan Nijhoving in 1970 in een gedeelte van zijn pand, gelegen aan de markt, met een dancing voor het volwassen publiek waar live muziek werd gespeeld, *de H 3 bar*.

Het gezin Nijhoving.

Hema

De familie Nijhoving had het goed voor elkaar. Het was hard werken, maar ze deden het met veel plezier. Het gezelligst vonden ze de zaterdagmiddagen, wanneer het café door ouden van dagen werd bezocht en de verhalen over 'vroeger... toen alles veel beter was' geregeld de ruimte vulden. Natuurlijk werden die verhalen steeds mooier naar mate er meer borreltjes werden gedronken. Een van de vaste gasten in die tijd was de nog zeer jonge Henk Wiechers. Hij was in 1969 in Hardenberg komen wonen. Aan de Hessenweg in Heemse had hij, samen met zijn broers Joop en Jan, de winkel van de familie A.E. Mulder overgenomen. Ze verkochten er meubels, gecombineerd met dames- en herenkleding. Henk werd zaakwaarnemer in Heemse en moest woonruimte hebben. Die vond hij op de bovenverdieping van het pand van de familie Makkinga aan de Voorstraat. Daar woonde hij een tijd als vrijgezel. Voor het nuttigen van zijn warme maaltijd had hij een deal gesloten met het echtpaar Nijhoving. Hij kon daar tegen een geringe vergoeding mee-eten, maar moest dan wel eten wat de pot schafte. Toen Henk ter ore kwam dat het warenhuisconcern Hema in Raalte een vestiging opende en ook een franchisenemer zocht voor een winkel in Hardenberg, zag hij zijn kans schoon. Hij wilde het Hema-concept toepassen op het winkelpand waar vroeger meubelzaak Goosselink (nu Da Vinci) gevestigd was, maar dat leek de franchiseorganisatie geen goede locatie. Vervolgens liet hij zijn oog vallen op het hotel-café-restaurant van de familie Nijhoving en de naastgelegen winkelpanden van de familie Makkinga. Het horecabedrijf liep goed, maar

vooral de combinatie van hotel en café zorgde voor lange werkdagen voor het echtpaar Nijhoving. Hun zoon Henk was in die tijd nog maar vijftien en het was dus nog helemaal niet zeker of hij de zaak later over zou willen nemen. Nijhoving had al eens aangegeven dat ze wel bereid waren tot verkoop. Door zijn contacten met de familie Nijhoving en de band met de familie Makkinga werd Henk in staat gesteld om beide panden tegelijkertijd aan te kopen. Op 28 februari 1975 kreeg hij ze in optie en op 30 oktober van datzelfde jaar werd het nieuwe warenhuis, onder overweldigende belangstelling, officieel geopend door de echtgenote van burgemeester Van Splunder. Tussentijds waren de panden verbouwd om ze geschikt te maken voor hun nieuwe functie.

Mevrouw Greven staat achter de balie van 'Hotel Garni'. Aan de wand hangen de diverse sleutels van de hotelkamers, ca. 1976.

De gemeente stelde het op prijs dat er hotelkamers in het centrum bleven. Wiechers verhuurde daarop de bovenverdieping aan mevrouw Greven. Aan de zijde van de markt was een speciale trapopgang gemaakt, bedoeld voor de gasten van haar Hotel Garni. De hotelfunctie kon zo nog enkele jaren behouden worden, maar rond de komst van het uitgaanscentrum De Bonte

Wever in Slagharen werd het hotelbedrijf beëindigd. Daarna heeft de familie Wiechers de voormalige hotelkamers nog enkele jaren verhuurd en later werden ze in gebruik genomen als kantoorruimte.

De ijskoude zondag van 20 februari 1994 werd letterlijk een zwarte dag in de geschiedenis van deze locatie in Hardenberg. 's Ochtends brak er brand uit bij cafetaria Marktzicht. De felle wind wakkerde de brand aan en zorgde ervoor dat het vuur oversloeg op de panden van de familie Wiechers. De enorme zwarte rookpluim kon van verre worden gezien. De brand was desastreus en de panden brandden volledig uit. De brandweer bleek niet bij machte om het vuur snel te blussen. Wiechers was in die tijd bezig met het bouwen van een snookercentrum boven de voormalige panden van Makkinga. De gevel was net

De Hema-brand; de enorme zwarte rookwolk boven de skyline van Hardenberg kon van verre worden waargenomen.

gebouwd, maar stond nog in de steigers. Alles moest later worden afgebroken en helemaal opnieuw worden opgebouwd. In die bouwperiode werd de Hema geëxploiteerd in grote gele noodunits die op de kleine markt waren neergezet. Ruim een half jaar later, op 15 november, kon het volledig nieuwe complex al in gebruik genomen worden. Burgemeester Smit verrichtte de openingshandeling.

Na een periode van zo'n vijftien jaren waarin er geen horeca-activiteiten op de locatie van het voormalige café Leering waren ontplooid, werd op 1 april 1996 de luxe coffeeshop van de Hema geopend in het bijzijn van het echtpaar Nijhoving. De opening werd verricht door oud-bloemist Breukelman, als een van de bekende *Kienkeerls*. Wiechers vond dat deze heren de bouw vanaf hun vaste 'hangplek' prima hadden begeleid. Sinds twee jaar zwaait Henks oudste zoon, Bernd Wiechers, de scepter over de Hema in Hardenberg. Met het nieuwe en vergrote terras op het Klepperplein is het een toplocatie voor horeca geworden.

Bronnen:

- Gemeentearchief Hardenberg: toegangen 8 en 12 en bouwvergunningenarchief
- Historisch Centrum Overijssel: kadastraal archief Stad Hardenberg en archief Kamer van Koophandel Zwolle
- Dissertatie: 'Van assimilatie tot segregatie', dr. J.S. van Wijngaarden-Xiounina, 2007
- HistorieKamer Hardenberg: krantenarchief De Vechtstreek en Salland's Volksblad

Met dank aan:

- mevr. Resink-Leering te Zwolle
- dhr. en mevr. Nijhoving te Hardenberg
- dhr. en mevr. Wiechers te Rheezee